

**SAKATLARIN MESLEKÎ REHABİLİTASYONU VE
İSTİHDAMI HAKKINDA 159 SAYILI ULUSLARARASI
ÇALIŞMA TEŞKİLÂTI (ILO) SÖZLEŞMESİNİN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN**

(Resmî Gazete ile yayımı: 10.7.1999 Sayı: 23751)

Kanun No

4407

Kabul Tarihi

8.7.1999

MADDE 1. – Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO)’nın 1983 yılında Cenevre’de yapılan 69 uncu toplantısında kabul edilen “Sakatların Meslekî Rehabilitasyonu ve İstihdamı Hakkında 159 Sayılı ILO Sözleşmesi”nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**SAKATLARIN MESLEKÎ REHABİLİTASYONU VE İSTİHDAMI
HAKKINDA 159 SAYILI ILO SÖZLEŞMESİ,**

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre’de toplantıya davet edilerek orada 1 Haziran 1983 tarihinde 69 uncu toplantısını yapan Uluslararası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

1955 tarihli Meslekî Rehabilitasyon (sakatlar) Tavsiye Kararı ve 1975 tarihli İnsan Kaynaklarını Geliştirme Tavsiye Kararında yer alan Uluslararası Standartları gözönünde tutarak,

1955 tarihli Meslekî Rehabilitasyon (sakatlar) Tavsiye Kararı’nın kabulünden sonra rehabilitasyon gerekleri anlayışında, rehabilitasyon hizmetlerinin kapsamı ve örgütlenmesinde ve sözü edilen Tavsiye Kararı’nda ele alınan meseleler üzerine pek çok üye ülkenin yasa ve uygulamalarında ortaya çıkan kayda değer gelişmeleri dikkate alarak,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 1981 yılını “Tam Katılım ve Eşitlik” temasıyla Uluslararası Sakatlar Yılı ilan etmiş olması ve geniş kapsamlı, sakatlar için Dünya Eylem Programı’nın sakatların sosyal yaşama ve kalkınmaya “tam katılımı” ve “eşitlik”lerinin sağlanması amacının ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleşmesi yolunda etkin önlemler alınmasına ortam oluşturacağı görüşünden hareketle,

Bu gelişmelerin, özellikle kırsal kesimde ve kentlerde yaşayan her kategoriden sakatların istihdam edilmeleri ve topluma entegrasyonlarında fırsat ve muamele eşitliği sağlanması gereğini dikkate alan, konuyla ilgili yeni uluslararası standartlar kabul edilmesine uygun ortam hazırladığı değerlendirilmelerinden hareketle,

Oturum gündeminin dördüncü maddesini oluşturan Meslekî Rehabilitasyon konusunda yapılan bazı önerilerin kabulüne karar vererek,

Bu önerilerin bir uluslararası sözleşme haline getirilmesini kararlaştırarak,

Bindokuzyüzseksenüç yılı Haziran ayının işbu yirminci günü Meslekî Rehabilitasyon ve İstihdam (Sakatlar) Sözleşmesi, 1983 olarak adlandırılacak aşağıdaki sözleşmeyi kabul etmiştir.

BÖLÜM I

TANIM VE KAPSAM

Madde 1

1. Bu Sözleşmenin amaçları açısından, "sakat" terimi, uygun bir iş temini, muhafazası ve işinde ilerlemesi hususundaki beklentileri, kabul edilmiş fiziksel veya zihinsel bir özür sonucu önemli ölçüde azalmış olan bir bireyi ifade eder.

2. Bu Sözleşmenin amaçları açısından, her üye ülke, meslekî rehabilitasyonun gayesini, bir sakatın, uygun bir iş edinmesi, sürdürmesi ve işinde ilerlemesini muktedir kılmak ve bu şekilde sakatın topluma entegrasyonunu veya reentegrasyonunu kolaylaştırmak, geliştirmek şeklinde dikkate alır.

3. Bu Sözleşme hükümleri her üye tarafından ulusal şartlara uygun ve ulusal tatbikatla bağdaşan önlemler vasıtasıyla uygulanır.

4. Bu Sözleşme hükümleri, her kategorideki sakatlara uygulanır.

BÖLÜM II

SAKATLAR İÇİN MESLEKÎ

REHABİLİTASYON VE İSTİHDAM POLİTİKASI PRENSİPLERİ

Madde 2

Her üye, ulusal şart, tatbikat ve imkânlarına göre, sakatlar için bir meslekî rehabilitasyon ve istihdam ulusal politikası formüle eder, uygular ve periyodik olarak gözden geçirir.

Madde 3

Söz konusu politika, her kategorideki sakatlar için uygun meslekî rehabilitasyon tedbirleri sağlamayı ve açık işgücü piyasasında sakatlar için istihdam imkânlarını artırmayı amaçlar.

4407

8.7.1999

Madde 4

Söz konusu politika, genel olarak sakat işçilerle sakat olmayan işçiler arasında fırsat eşitliği ilkesi üzerine kurulur. Sakat kadın ve erkek işçiler için fırsat ve muamele eşitliği gözönünde tutulur.

Sakat ve diğer işçiler arasında etkin bir fırsat ve muamele eşitliğinin tesisine yönelik özel olumlu himaye tedbirleri sakat olmayan işçiler aleyhine bir ayrımcılık olarak kabul edilmeyecektir.

Madde 5

Meslekî rehabilitasyon faaliyetleriyle istigal eden kamu ve özel kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliğini teşvik için alınmış tedbirler de dahil olmak üzere, söz konusu politikaların uygulanmasında işçi ve işvereni temsil niteliğine haiz örgütlere danışılır. Sakatların kendi örgütleri ile onların yararına faaliyette bulunmak amacı ile kurulmuş örgütlere de danışılır.

BÖLÜM III

SAKATLAR İÇİN MESLEKİ

REHABİLİTASYON VE İSTİHDAM HİZMETLERİNİN

**GELİŞTİRİLMESİ İÇİN ULUSAL DÜZEYDE GERÇEKLEŞTİRİLECEK
FAALİYETLER**

Madde 6

Her üye, bu Sözleşmenin, 2, 3, 4 ve 5 inci maddelerini tatbik mevkiine koymak için Kanunlar ve Tüzükler vasıtasıyla veya ulusal şartlar ve tatbikatla bağdaşır başka yöntemlerle gerekli olan tedbirleri uygulamaya koyar.

Madde 7

Yetkili Makamlar, sakatların iş bulmaları, buldukları işi muhafaza etmeleri ve işlerinde yükselmelerini temin üzere meslekî rehberlik, meslekî eğitim, işe yerleştirme, istihdam ve diğer ilgili hizmetlerin sağlanması ve değerlendirilmesine yönelik tedbirleri alır; genel işçi kitlesi için mevcut olan hizmetler mümkün ve müsait olan hallerde gerekli değişiklikleri yapılarak sakatlar için de kullanılır.

Madde 8

Kırsal alanlardaki ve uzak yerleşim merkezlerindeki sakatlar için meslekî rehabilitasyon ve istihdam servislerinin tesisi ve gelişimini teşvik için gerekli tedbirler alınacaktır.

Madde 9

Her üye, sakatların meslekî rehberlik, meslekî eğitim, işe yerleştirme ve istihdamından sorumlu rehabilitasyon danışmanlarının ve diğer uygun nitelikli görevlilerin eğitimini ve teminini sağlayacak tedbirleri alır.

BÖLÜM IV SON HÜKÜMLER

Madde 10

Bu Sözleşmenin resmî onay belgeleri, tescil için Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir.

Madde 11

1. Bu Sözleşme yalnızca Uluslararası Çalışma Teşkilâtı üyelerinden bu Sözleşmeyi onaylayıp da onayları Genel Müdürce tescil edilenler için bağlayıcıdır.

2. Sözleşme iki üyenin onaylarının Genel Müdürce tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu tarihten sonra onayı tescil edilen herhangi bir üye içinse, Sözleşme, tescil tarihinden itibaren oniki ay geçtikten sonra yürürlüğe girer.

Madde 12

1. Bu Sözleşmenin ilk yürürlüğe girdiği tarihten on yıl geçtikten sonra, bu sözleşmeyi onaylamış bir ülke resmî kayıt için Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek resmî bir yazı ile bu onayın feshini isteyebilir. Bu fesih işlemi resmî kayıt tarihinden itibaren bir yıllık süre geçmedikçe yürürlüğe girmez.

2. Bu Sözleşmeyi onaylamış olan ve fakat bir önceki paragrafta zikredilen on yıllık sürenin sona ermesinden sonraki bir yıl içinde, bu maddenin öngördüğü fesih hakkını kullanmayan bir üye, bir on yıllık süre ile daha bağlı kalır ve bundan böyle ancak her on yıllık süre sonunda, bu Maddenin öngördüğü hükümler çerçevesinde, Sözleşmeyi feshedilebilir.

Madde 13

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilât Üyeleri tarafından kendisine iletilen tüm onay ve fesih kayıtlarından bütün Uluslararası Çalışma Teşkilâtı üyelerini haberdar edecektir.

2. Genel Müdür, kendisine iletilen ikinci onaylamanın tescilinden Teşkilâtın Üyelerini haberdar ederken, Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında da onların dikkatini çeker.

Madde 14

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıdaki hükümler uyarınca kendisince tescil edilen onay ve fesih bildirimlerini bütün detaylarıyla birlikte, Birleşmiş Milletler Ana Sözleşmesinin 102 nci maddesi uyarınca, tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine gönderir.

Madde 15

Gerekli gördüğü zamanlarda, Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, Sözleşmenin işleyişi hakkında Genel Konferansa bir rapor sunar ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen bir tadilata tâbi tutulması meselesinin gündemde yer almasının istenilip istenilmediğini soruşturur.

Madde 16

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde, değiştirilmiş yeni sözleşmede aksine hüküm yok ise;

a) Değişiklik getiren yeni sözleşmenin bir üye tarafından onaylanması, yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmiş olması kaydıyla, yukarıda zikredilen 12 nci madde hükmüne bakılmaksızın, işbu Sözleşmenin o üye ülke bakımından derhal feshini hukuken sağlar.

b) Değişiklik getiren yeni sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren işbu Sözleşmenin üye ülkelerin onayına açık olma durumu ortadan kalkar.

2. İşbu Sözleşmeyi onaylayan fakat değişiklik getiren yeni Sözleşmeyi onaylamayan üyeler için bu Sözleşme mevcut şekli ve muhtevası ile her halükârda yürürlükte kalır.

Madde 17

Bu Sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri eşit olarak geçerlidir.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
2	17	26
6	31	8
		37: 40, 43: 44, 95: 118

I- Gerekçeli 20 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31 inci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II- Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tali Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler, Esas Dışişleri Komisyonları görüşmüştür.

III- Esas No. : 1/305